

Tin Lemac

BIRALI STE NEPOSTOJEĆI BROJ (PRIJEDLOG TIPOLOGIJE APOSTROFA U PJESNIČKOM JEZIKU ANKE ŽAGAR)

Tin Lemac, Zagreb, pregledni rad

UDK 821.163.42.09 Žagar, A.-1

Ovaj rad nudi prijedlog tipologije apostrofa u pjesničkom jeziku Anke Žagar. Uočeno je da je polje apostrofe izrazito razvedeno i bitno za iščitavanje semantike i poetike Žagaričina pjesničkog pisma. Semantička analiza apostrofe donosi očitavanje nekih poetičkih karakteristika ove poezije otvarajući je prema opisu njezine cjeline. Analizom je iznjedrena moguća tipologija apostrofe; izdvajamo metapoetičke, strukturacijske, metaforizacijske, infantilizacijske, disocijacijske, demijurške i hibridne tipove apostrofa. Određena je točka geneze većeg dijela tipova, a svaki je tip generički oprimjeren i pomno su elaborirane njegove granice i značaj za ovu poeziju.

Ključne riječi: *apostrofa; metafora; prirodni jezik; diskurz; metapoezija; infantilizacija*

Kamo trči ta napisana srna kroz napisanu šumu?

(W. Szymborska: Radost pisanja)

1. Uvod

Govor o apostrofi najčešće zaziva nekoliko smjerova; prvi bi smjer mogao ukazati na njezinu važnost kao pjesničke konvencije, drugi na njezinu temeljnu ulogu u konstituiranju semiotičkog sustava lirske pjesme i govora o njoj *per se*, treći kao mehanizam konstrukcije lirskog subjekta i određenja njegove posvemašnje cjelovitosti unutar *dinamičnog razgovora* s prizvanim entitetima u lirskom tkivu. Prvi nas smjer odvodi na retoričke zasade apostrofe kao figure bliske personifikaciji i prozopopeji. Ako je definiramo kao *makrostrukturalnu figuru kojom se označava izravno obraćanje odsutnoj*

ili iščezloj osobi, životinji ili biljci, nadnaravnoj sili, ideji, apstraktnome konceptu, prirodnoj pojavi (Bagić 2009:7), dobivamo njezinu isprepletenost s dvjema navedenim figurama jer svaki zazvani neživi entitet ujedno je čini personifikacijom, a svaki odmravljeni prozopopejom. Smatramo da je nadasve bitno razgraničiti te figure prilikom proučavanja poezije Anke Žagar jer se one javljaju u velikom broju i različitim funkcijama, a polje apostrofe, koje je izrazito razvedeno, na što ukazuje distribucija i frekvencija samih apostrofa, otvara poetičke zasade ovog pjesničkog pisma i ima ulogu u njegovu konstituiranju. Temeljna uloga apostrofa u konstituiranju lirske pjesme i govora o njoj *per se* značajna je jer se njome razlama monologičnost lirskog sustava i uvodi dijaloška komponenta karakteristična za dramski i prozni diskurz (Culler 1985: 39) i naglašava njezina važnost prilikom proizvodnje pjesničkog teksta (De Man 1985: 60)¹. Važnost konstrukcije lirskog subjekta prilikom korištenja apostrofe u dramatisiranom prostoru lirske pjesme nadasve je važno pitanje u ovoj poeziji, no temeljitu ćemo razradu zasad zanemariti. Moguća je samo napomena kako on dijeli prostor *radikalne interiorizacije i solipsizma* (Culler, 1981: 149) obavljajući proces autotematizacije i autointerpretacije pomoću govora o drugom.²

Ova književnoteorijska razmatranja svakako čine bitan dio u osvjetljavanju biti apostrofe, no ona nisu toliko podatna za analizu apostrofe kao funkcije u tekstu³, njezina smisla, značenja i minuciozne semantičke i stilističke razrade, stoga rad nećemo nastaviti u tom smjeru, već u drugom navedenom.

2. Apostrofa u poeziji Anke Žagar

Apostrofe obilježavaju Žagaričinu autorsku poetiku i pjesnički koncept (Bagić 2009: 7) pokazujući veliku frekventnost u pjesničkom pismu i čineći *arhitektoniku višeglasja i prurušavanje lirskog subjekta* (Brajdić 2009: 131) kao bitnu karakteristiku tematskog i stilskog presvlačenja pjesničkog teksta. Analizu njihovih funkcija u pjesničkom tekstu i prijedlog tipologije temeljimo na njihovoj semantičkoj analizi koja najviše osvjetljava njihovo značenje za poetiku pjesničkog teksta.⁴ Veći je dio apostrofa

¹ Teorija nastala kritičkim preispitivanjem Rifaterreovih i Jaussovih teza o tome kako je apostrofa konvencija kojom se aktualizira lirski glas.

² Johnatan Culler (1981: 135-155) objašnjava smisao apostrofe stupnjujući ga u četiri stupnja (kategorije); prvi je iskazivanje emocija, drugi tematizacija apostrofiranih objekata kao subjekata, treća o apostrofiranju sebe upisivanjem u književnu tradiciju, a četvrti čin radikalne interiorizacije i solipsizma dokidajući granice *ja* i *drugog* i privilegiranim tematiziranjem jastva. Time apostrofa dobiva svoje mjesto u vremenskom odsječku *privremenog sada* diskurzivnog vremena, a ne kategorije bezvremenog. Navedeni je zaključak nastao kao zapažanje dobiveno analizom iz semantičke i retoričke perspektive o apostrofi kao funkciji u tekstu i značenju koje ona otvara i pomoću njega je osmišljen naslov ovog teksta.

³ Zahvaljujem Krešimiru Bagiću na savjetu kriterija za stilističku razradu apostrofe. Ta razrada izrasta iz retoričke analize teksta i određuje apostrofu kao tekstovnu funkciju.

⁴ Stilistička razrada apostrofa nudi tek mnoštvo figura kojima su obilježeni tekstovni segmenti ili koje su u njezinoj funkciji i time ne dobivamo neki značajniji uvid, naročito ne onaj poetički koji iz te perspektive izgleda dalekosežnim.

usidren u prostoru dihotomije *prirodni jezik – diskurzivne prakse*⁵, pri čemu se prirodni jezik definira kao *sustav jezičnih izraza koje karakterizira značenje koje je o njima odražava stvoreno znanje danog subjekta koje se posebice odnosi na formu izraza i njoj podređenu referencijalnu funkciju* (Bańcerowski 2006: 30), a diskurzivne prakse kao funkcije tog jezika u stvarnosti. Prijenos jedinica prirodnog jezika u diskurzivnu funkciju lirskog teksta ostvaren je metaforom kao jedinicom koja utemeljuje apostrofu čineći svojevrsni stilistički poligon.⁶ Taj se prijenos može operativno nazvati i poetskim opredmećenjem koje svoju bit vuče iz poetske funkcije jezika (Jakobson) znatno je obogaćujući i proširujući. U tom polju izdvajamo metapoetičke i strukturacijske te demijurške apostrofe. Drugo je semantičko polje infantilizacija lirskog subjekta definirana kao *oslon na različite tipove dječjeg estetičkog oblikovanja, ekspresivnog ponašanja i govornog komuniciranja* (Benčić 1985: 30), stoga izdvajamo infantilizacijske apostrofe. Razvijanje metaforičkog tekstualnog tkanja u svrhu razvijanja lirskog tkiva čine metaforizacijske apostrofe⁷, a posljednju skupinu čine hibridne apostrofe koje pokazuju neka od miješanja navedenih tipova. Kao posebnu skupinu izdvajamo disocijacijske apostrofe⁸ koje su specifičnost pjesničke zbirke *Stvarnice, nemirna površina* i koje pokazuju raspad opredmećenih entiteta i, kako se radi o posljednjoj zbirci, utiru put poetici novijeg datuma.

2.1. Metapoetičke apostrofe

Najveći broj apostrofa u Žagaričinu pjesničkom tekstu pripada tipu metapoetičkih apostrofa. Ta vrsta apostrofa reflektira metapoeziju kao jednu od glavnih poetičkih silnica. Metapoeziju razumijevamo kao tematizaciju poezije same, tj. diskurzivnih postupaka stvaranja iste u kontekstu autometatekstualnosti⁹ koja označava tematiziranje metateksta u kontekstu vlastita teksta reinterpretacijom, resemantizacijom i reciklažom vlastitih motiva i pjesničkih postupaka, a koje se odvija na osi *preuzimanja utvrđenih strategija iz ranijih zbirki, njihovo preobraženje, variranje i usložnjavanje tematsko-motivskog imaginarija i konstrukcijskih procesa* (Brajdić 2009: 136). Osim autometatekstualnosti, pojavljuje se i “čisti tip” metatekstualnosti definiran kao teorijsko određivanje književnog čina (Katušić 2000: 142) i obilježen ispreplitanjem metakreativnih i metaopisnih signala da bi se vješto tematizirale diskurzivne operacije stvaranja pjesničkog teksta (Moranjak-Bamburać 1990: 222). Navest ćemo primjere za taj tip i elaborirati ih.

⁵ Diskurzivne prakse možemo zamijeniti i s “jezično-stilske funkcije” kao jedinice jezika u uporabi.

⁶ Metafora se u ovoj poeziji pojavljuje kao temeljna stilografska točka pjesničkog jezika, a ovdje pod pojmom metafore ne podrazumijevamo trop ili figuru u mikrostrukturnoj, već makrostrukturnoj realizaciji kao mehanizmu na kojem počiva pjesnički diskurz.

⁷ U jednom smo od prošlih radova izdvojili “apostrofe-metafore” kao bitan dio lingvostilističke tipologije metafora, tj. procesa širenja metaforičkih mreža (Lemac 2009: 129).

⁸ Mogu se nazvati i destruktoracijskima jer pokazuju obrnutu sliku mogućeg svijeta od strukturacijskih.

⁹ Naziv iz raščlambe postmoderne tekstualnosti Bernarde Katušić (2000: 137).

mlačna / kala. što sam imala u oku / time sam te vidjela. kala / uspni se k meni. / ispljunut ću te. / zaboravit ću te kao travu / da je zelena. / (...) / uzvisi se žabo ti napuhni se. budi iz sebe cvijet. narodi se / kalo. raznemiri. uznijeta ali / biljka si. ponizi mene i kazni / karijatida si / mom jeziku / poganu (Žagar 1983: 43) (Apostrofiranje kale ublaženo je korištenjem nominativa za razliku od konvencionalnog vokativa karakterističnog za apostrofe. Time se stvara gramatička metafora litotičkog značaja zamjenom paradigmatskog apostrofskog padeža. Subjekt litotički izražava svoju težnju viđenja kale koja se nalazi kao entitet prirodnog svijeta, tj. prirodnog jezika. Personifikacijsko-ironijski zaziva je glagolom *uspjeti se* dubinski aktivirajući frajevsku dihotomiju visokog i niskog gdje se prirodni jezik stavlja u poziciju visokog, a subjekt, stvaranje i diskurzivna operacija u nisko. Čin stvaranja, tj. ucijepljenje entiteta u diskurzivne mreže subjekt izražava ironijskom hiperbolom tvorenom glagolom *ispljunuti* i poetskom rečenicom *zaboravit ću te kao travu / da je zelena*. Tu poetsku rečenicu možemo također shvatiti hiperboličko-ironijski jer subjekt njome izražava nemoć dohvaćanja entiteta i apsolutnog preslikavanja u diskurzivni svijet bez značenjskog viška. Žaba se ironijski apostrofira hiperboličkom uporabom glagola *uzvisiti se* i *napuhnuti* i subjekt je stihom *budi iz sebe cvijet* želi hiperbolički prenijeti u diskurzivne mreže korištenjem elemenata jezične magije kao bitnog stilskog obilježja svoje poezije. Time također dubinski otvara i polidiskurzivnu interferenciju (Lemac 2009: 134) bivanja žabe cvijetom, tj. pretvorbom niskog u visoko, pri čemu je visoko metonimizirano cvijetom.¹⁰ U nastavku stihova nalazimo nekoliko elemenata polidiskurzivnih interferencija; uporaba glagola *“naroditi se”*¹¹ koji aktivira kršćansku konotaciju i hiperbolički apostrofira kalu, uporaba motiva karijatide¹² koji dolazi iz antičke grčke arhitekture prilikom čega se oba modusa (i antički i kršćanski) stavljaju na pol visokog, a subjekt je u niskom. Uporaba neologističkog glagola *raznemiriti* još više hiperbolizira stih i svojim značenjem i parcelacijskom pozicijom, da bi se stihovima *uznijeta / ali biljka si*. aktivirala blaga litotička dimenzija naspram modusa preuzetih polidiskurzivnom interferencijom kršćanske kulture.)

ti pjeskast me ne slušaš slušaš sebe što ćeš reći pa neću / (...) / ali araukarijo sigurno ću te poljubiti / opaljena smetaš mi ružo egoistična njuškom / te, pijani miris natrunem riječi gle otplove / od mene (Žagar 1987: 50) (Apostrofiranjem pridjeva *pjeskast*, čime se vrši njegova antropomorfizacija ili reifikacija, uvodi se modus prirodnog jezika i njegovo “neslušanje” ironijski progovara o nemogućnosti semiotičkog usustavljenja u diskurzu.

¹⁰ Element bajke “Kraljević žaba”.

¹¹ Kršćanska pjema “Narodil se kralj nebeski”. Distribucija toga glagola prisutna je i u biblijskom diskurzu.

¹² Karijatide su bile djevojke iz sela Karije, obredne plesačice. U čast njima napravljeni su antropomorfnu stupovi koji drže hram Erehteiona.

Araukarija kao element druge apostrofe također pokazuje neposlušnost čak i subjektovom mogućnošću hiperbole poljupca. Ruža se proglašava egoističnom i opaljenom, čime se hiperbolički ustanovljuje polidiskurzivna interferencija civilizacijske simbolike ruže kao nečega dovršenog i savršenog ili lirskog toposa lijepog. Subjekt ironijski izražava smetnju takve ruže težeći dekontekstualizacijom iste iz diskurzivnih mreža tih interferencija i dovođenjem u status prirodnog jezika, što izražava efektom ironijom *pijani miris natrunem te gle riječi otplove / od mene*¹³, ali kao i svaki pokušaj završava neuspješnošću performativne snage govora i pisma.)

nasmiješi se, planino večernja / a nećeš se moći nasmiješiti / brzinom čovječjeg hoda (Žagar 1990: nepaginirano) (Prisutna je apostrofa večernje planine i metaforički prijenos njezina neuspjeha prilikom uplovljavanja u diskurzivne mreže pjesme.)

ali staklo ne mrzim te / ne privikavam se na te / ne bi ni voda mogla / sakriti od tebe privatnost / sumračno nebo od riba (Žagar 1990: 42) (Apostrofiranje stakla¹⁴ izraženo je litotičkom uporabom glagola *privikavati se*, čime se odražava metafora o nemogućnosti zrcaljenja prirodnog jezika i diskurzivnih praksi. Entitet *voda* ironijski je obrađen kolokvijalnim frazemom *skriti od tebe privatnost* i efektom metaforičko-hiperboličkom sintagmom *sumračno nebo od riba*¹⁵.)

olovko, kome sam stala na sjenku / da se mrtav igra mojim prstima (Žagar 1992: 14) (U ovom je primjeru prisutna metaforizacija lakanovskog toposa o smrti bića u tekstu (prilikom čina pisanja) izrečena apostrofom.)

ti, tek ulovljena sjemenko iz sredice / koje si ti slovo ove bjeguljave abecede / da sviram – andante – kao da hodam (Žagar 1996: 10) (Apostrofa sjemenke iz sredice, metafore bitka prirodnog jezika, završava neuspjehom usustavljenja u diskurzu koji je litotički metonimiziran i sinegdohiziran sintagmom *slovo ove bjeguljave abecede*, a čin pisanja hiperboliziran je sviranjem *andante*¹⁶ koje je ironizirano hodanjem.)

¹³ Ironijsko-personificirani epitet *pijan* i neologistički glagol *natrunuti* čine ironijska žarišta. Glagol bismo mogli objasniti kao hiperbolizaciju čina izvođenja entiteta iz prirodnog jezika u diskurzivne mreže.

¹⁴ Staklo je metafora referencijalne funkcije jezika bez značenjskog viška, doslovnog referiranja na entitete prirodnog jezika.

¹⁵ U toj sintagmi izražena je metafora bitka vode hiperbolom *sumračno nebo* i metonimijskom personifikacijom *riba*. Nebo je sumračno jer se često unutrašnjost opisuje kao tamna, nedodirljiva, a ribe se mogu shvatiti kao stanari te unutrašnjosti čime se aktivira i humana dimenzija entiteta.

¹⁶ *Andante* je oznaka za tempo u glazbenoj terminologiji, a označava umjerenu brzinu izvođenja tempa koja je otprilike jednaka brzini hoda. Time se aktivira polidiskurzivna interferencija muzikološkog diskurza s kojom se subjekt ironijski poigrava "prevodeći" je i naglašavajući svoju nemoć prilikom dohvaćanja prvospomenutog entiteta.

pacolepsis, fosilna ribica iz brazila / kako si lijepa sva još zatočena u sebi / a dvjesta milijuna godina / trebalo je meni / da doplivam u tvoju tišinu / hej / jesam li stigla na vrijeme / taknuti te / prevesti u bijelo (Žagar 2000: nepaginirano) (Apostrofira se entitet koji bi subjekt htio prevesti u diskurzivne mreže koje metonimizira bijelim, jednim od svojih arhetipova, i pita se efektnom kolokvijalnom frazemskom rečenicom može li to. Time aktivira odnos visokog i niskog modusa.)

aritmetiko, polarna pustinja / zašto si pustila svjetlo u kuću / kako je moje dijete nesretno / kako je moje // (...) // kuglo, ako se rasplastiš / tko ćeš ti biti / kuglo pjesmina / nemirna površina // (...) // smrznute sante, zaustavljeno more / zaštitite more od ljubavi / odlomi se od zime, literaturo / mahovine, lišajevi čuvaju ti tlo i vlagu (Žagar 2008: 12) (Apostrofira se aritmetika koja se metaforizira hiperbolom polarne pustinje i puštanja svjetla u pjesmu, čime se realiziranom metaforom izriče narušavanje entropičnosti značenja jezičnih jedinica u pjesmi i svakodnevnom jeziku. Moglo bi se spekulirati o još dalekosežnijoj metafori povratka pjesmi.¹⁷ Apostrofa kugle uvodi ideju rasapa entiteta u prirodnom jeziku koji je nepoželjan jer se neće moći vratiti u značenje diskurzivnih mreža. More, sante i literatura apostrofirani su da bi ostali sačuvani u pjesminu značenju.)

2.2. Strukturacijske apostrofe

Drugu skupinu apostrofa koje se nalaze u poetičkom nazivniku dihotomije *prirodni jezik – diskurzivne prakse* nazivamo strukturacijskim apostrofama. One su formalno različite od metapoetičkih, ali pokazuju veliku sadržajnu sličnost. U njima je prirodni jezik¹⁸ postavljen u funkciju nedosezljive *hiperstrukture* (T. L.)¹⁹. Njegovi su entiteti nedosezljivi u svom izvornom obličju, subjekt ih nastoji strukturirati diskurzom, ali neminovno pada u prostor performativnog proturječja. Za razliku od metapoetičkih, subjekt njima ne nastoji tematizirati vlastiti književni čin, već cjelokupni prostor preddiskurzivne i pretkulturalne zbilje u koju nastoji uroniti, stoga ih možemo smatrati širim i općenitijima od metapoetičkih. Metafora se opet pojavljuje kao glavni diskurzivni mehanizam dohvaćanja apstraktne prirode entiteta. Dodir esencijalnog (često metonimi-

¹⁷ U metapoetičkim apostrofama prisutnima u zbirci *Stvarnice, nemirna površina* većim se dijelom napušta poetički nazivnik prirodnog jezika i diskurzivnih praksi i uvodi se ideja povratka pjesmi, aktivaciji njezine entropičnosti i bujnije polisemantičnosti, u ovom slučaju u odnosu na konvencionalni jezik, govornu frazu i ostale kategorije instalirane u stvarnosnoj poeziji. Iz toga bi se vjerojatno moglo izvesti i značenje naslova zbirke, no sve su to samo napomene i natuknice za daljnja promišljanja.

¹⁸ Ovaj se termin može i proširiti pa se pod njim mogu navesti i ono nedosezljivo pretkulturalno i preddiskurzivno.

¹⁹ Prijelaz od strukture (diskurzivnog otiska prirodnog jezika) do hiperstrukture (izvornosti prirodnog jezika) nudi izazov sačinjavanja tipologije utemeljene na gradualnom sistemu određenja stupnja približavanja hiperstrukтури, tj. značenjskog i smisaonog detektiranja metaforičke operacije, ali zasad je izvan domašaja.

ziranog bijelim kao glavnim arhetipom) pojavljuje se kao poetička refleksija ove stilske kategorije, tj. datog tipa apostrofe. Primjeri za to su:

pa što ti rukavico / jer još ne vidjeh ti nagu ruku (Žagar 1983: 27) (Apostrofa izvedena realiziranom metaforom kontekstualno antonimičnog sučeljenja leksema *rukavica* i sintagme *naga ruka*, pri čemu je leksem entitet diskurza, a sintagma prirodnog jezika. Može se objasniti i kao realizirana metafora nesklada prirodnog jezika i diskurzivnih praksi.)

– *naga činjenica, tekst koji zeleniš, a onda tamniš ga* (Žagar 1987: 23) (Apostrofiran je entitet nage činjenice²⁰ u kojoj je epitetski izbor poetizma dobio na snazi poetiziravši leksikaliziranu metaforu. Činjenica je dio prirodnog jezika, ona zeleni tekst koji je dio diskurzivnih praksi. Zelenjenje teksta metafora je prividnog obogaćenja teksta skladom referencijalne i poetske funkcije, a tamnjenje skrivanje u prostor nedodirljivog i činjenja da i on postane dio entiteta prirodnog jezika, tj. njegove nedosezljivosti.)

iz očiju, fosilno suzno, otrusi se / iz sebe obruši, se dušin pijesak spava (Žagar 1990: nepaginirano) (Apostrofa *fosilnog suznog*²¹ nastoji se dokinuti da bi se moglo doprijeti do *dušina pijeska* kao metafore prirodnog jezika. Subjekt pokazuje nepouzdanost svojih dojmova temeljenih na osjetilima koja reflektiraju temeljne metaopisne signale.)

neka ti zatvorim sve kriške u / srce, tiha narančo (Žagar 1990: 94) (Subjekt metaforički izražava želju dostizanja u bit apostrofirana entiteta.)

i suzo, u opni zastani / cvijete, ne ovijaj se plodom (Žagar 1992: 35) (Subjekt govori o tome kako bi entitet trebao ostati u zoni prirodnog jezika, a ne poprimiti diskurzivna obličja.)

*i drži se za vjetar, kapetane / i vrati, riječ u korice, mač u usta / ruke u pjesmu*²² (Žagar 1992: 66) (Subjekt svjedoči o metaforičkom povratku u prirodni jezik, ali i mir u diskurzu i stvarnosti što je specifičnost ove zbirke (vidi napomenu).)

ja domovinu imam ako tebe / planino ljudska pomilujem / domovinu imam tek ako tebe / jad i gorkost srčike plamene (Žagar 1996: 31) (Subjekt govori o domovini kao prirodnom jeziku hiperboličkim metaforama *planina ljudska*

²⁰ Epitetiziranjem pridjevom *naga* dobiva se veća stilističnost, samim time se i više glorificira prirodni jezik. U ovoj se apostrofi i entitet diskurzivne prakse nastoji vratiti u prirodno stanje strukturacijskim posredovanjem prirodnojezičnog entiteta.

²¹ Radi se o realiziranoj metafori vizualnog doživljaja svijeta.

²² U zbirci *G rosna životinja* nalazimo najmanju frekvenciju apostrofiranih entiteta izuzev G-a. Gotovo sve apostrofe strukturacijskog su tipa, pomoću čega možemo spekulirati o specifičnostima ove zbirke u Žagaričinu opusu. U drugom radu govorimo o specifičnostima G-a i apostrofa kojima je on zahvaćen, a ostali entiteti zahvaćeni strukturacijskim apostrofama govore o opiranju ratu, tj. elementima realija u zbirci, tako da povratak prirodnom jeziku možemo metaforizirati i povratkom miru i u stvarnosti i u pjesničkom polju.

i jad i gorkost srčike plamene, pri čemu je ideja domovine baštinjena iz Kranjčevićeva pjesničkog diskurza i obrađena ironijski.)

eruptivna tišina / možeš. ti si uvijek baš / sada, idi lišće zaboravit ću te / i kaže nikada / i kaže da će to biti (Žagar 2000: nepaginirano) (Subjekt apostrofira eruptivnu tišinu kao hiperboličku metaforu prirodnog jezika, a njoj suprotstavlja lišće²³ kao diskurzivni odsjaj koji se paradoksom nameće kao jedini mogući zbog neovladavanja prirodnim jezikom.)

2.3. Demijurške apostrofe

Ovaj tip apostrofa prisutan je u nevelikom broju.²⁴ Demijurg kao stvaratelj svijeta i kozmosa nazvan bogom jedan je od glavnih motiva ovog pjesničkog diskurza. On se za razliku od drugih entiteta pokazuje kao *konačna hiperstruktura* (T. L.) jer je on zaslužan za baratanje dihotomijom "prirodni jezik – diskurzivne prakse" i jedino je u njega mogući upliv pred neskladom svijeta, jezika i diskurza. Sagledat ćemo čiste demijurške apostrofe, mada onih hibridiziranih postoji znatno više.

bože / jesam li jača od ove ruke koja / sije crno sjeme (Žagar 1984: nepaginirano) (Subjekt pita boga kolika je njegova jakost u pisanju pjesme, tj. obilježavanju entiteta prirodnog jezika onim diskurzivnim. To je izraženo hiperboličkom metaforom sisanja crnog sjemena.)

o gospode, stvarnost je / vrijeme da se razlistamo (Žagar 1996: 29) (Subjekt referira na stvarnost kao metaforu nesavladiva prirodnog jezika i upućuje svoje reference demijurgu.)

a tko govori tebe, bože moj / zar ja / ja ne (Žagar 1990: 76) (Subjekt se referira na nemogućnost govora o demijurgu koristeći se ironijskom ogradom.)

2.4. Infantilizacijske apostrofe

Određen broj apostrofa u ovom pjesničkom tekstu svjedoči o subjektovoj infantilizaciji. Ona je prisutna u formativu, a njezini smisao i značenje kriju se dublje u strukturi teksta²⁵. Infantilizacija se najčešće postiže korištenjem zaumnog jezika²⁶, tj. njegove materijalne zvukovne strane (Benčić 1985: 38), čime dobivamo simulaciju fonetsko-ritmičkog tepanja. Taj je ostvaraj infantilizacije onaj na fonetsko-fonološkoj

²³ Lišće se u zbirci *Male proze...* pojavljuje kao sinegoška redukcija arhetipa šume kao prostora iskonske intime, ali i kao prostora subjektova diskurza.

²⁴ Najmanji je broj čistih demijurških apostrofa, a najveći broj hibridiziranih demijurških. O potonjima bit će riječi u nastavku teksta.

²⁵ Sadržajno istraživanje infantilizacije prisutno je u diskurzivnom polju ove poezije i prelazi granice apostrofa.

²⁶ Fonetska je strana najbitnija u zaumnom jeziku jer zvukovni materijal poprima sugestivnu snagu, a smisao nastaje iz zvukovnih i ritmičkih elemenata jezika, a ne iz njegove tematske osnove (Šklovski 1969: 25).

razini. Apelativna i izražajna funkcija (Bühler) najbitnije su za dječji govor i njihovom obilatoum uporabou nastaju glasovne serije lišena smisla u značenju ludičkih pomaka, iskazi male referencijalne vrijednosti, ali više izražajne koji indiciraju instinktivne, prikrivene i sublimirane nagone kojima se izravno aktivira Semiotičko (Kristeva) kao subverzivna snaga koja podriva nametnutu kulturalnu (očinsku, Drugosnu (Lacan)) projekciju jezika (Benčić 1985: 37). Leksička dimenzija infantilizacije počiva na uporabi neologizma kao infantilističkog stilema i neadekvatnom kombiniranju poznatoga korijenskog semantema i produktivnog tvorbenog sufiksa prema postojećem jezičnom modelu (Giro 1990: 121), a sintaktička realizacija najčešće počiva na parataksi (Vigotski u: Giro 1990: 112). Funkcija infantilizacijskih apostrofa u ovom je pjesničkom diskurzu usmjerena na pokušaj približenja entitetima prirodnog jezika koje rezultira njihovom humanizacijom (etička dimenzija infantilizma (Giro 1990: 111)) ili padom u besmisao kao iznevjerenjem performativne moći i mogućnosti svekolikog fiksiranja nedosezljivih hiperstruktura. Sagledat ćemo neke primjere.

o – o – jj vrbe / grb si vrb ž / tuž grana (Žagar 1983: 29) (Apostrofa vrbe kao entiteta prirodnog jezika za tematizaciju iznevjeren je i pretvoren u infantilno poigravanje rimovanjem korijena riječi i drugog leksema i neologističkom infantilnom sintagmom koja je metaforički obilježena.)

*odjeven dan / dobar dan / dobar dan*²⁷ (Žagar 1992: 35) (Apostrofiranje personificiranog dana pomoću infantilnog ponavljanja automatizirane govorne fraze i približavanje apostrofiranog entiteta subjektu.)

stablo jabukino / pomogni me / izotići nekamo / gdje nije tu (Žagar 1996: 65) (Apostrofa stabla humanizirana je i bliska subjektu, on se pomoću nje nastoji vinuti u zone neproničnosti prirodnog jezika i smiraja oniričkog i pretkulturalnog. Obradena je infantilno neprovođenjem palatalizacije u pridjevskom obliku *jabukino*, pogrešnom valencijom glagola *pomoći* i neologističkim prefigiranim glagolom *izotići*.)

i još jedan i dva i tri i nijedan slila se, crna koko gačaš na dvorištu, a s kim ti – go – ko govoriš (Žagar, 1987: 49) (Apostrofira se kokoš i subjekt se infantilno poigrava slogotvornom analizom.)

2.5. Metaforizacijske apostrofe

Ovaj tip apostrofa otkriva poetički i stilski potencijal ovoga rukopisa, a to je metafora kao stilografska točka ovog pjesničkog jezika i sidrište njegove semantike i recepcije (Lemac 2009: 122). One služe razvijanju metaforičkih mreža. U jednom od prošlih radova istaknuli smo njihovo bitno mjesto u lingvostilističkoj tipologiji metafore, a sada ćemo pokušati vidjeti njihov značaj za ovaj pjesnički korpus. Apostrofirani se entiteti često poetski imenuju ili razvijaju u metaforičke sintaktičke ili

²⁷ Ovo je forma većine Žagarićinih infantilizacijskih apostrofa.

tekstualne mreže, a sve je usmjereno k zamućenju recepcijskog koda i uvodenju subjekta čitanja u beskonačnost međuprostora performativno – konstativnog ambisa²⁸. Promotrit ćemo neke primjere.

biljana biljana sva se voda srušila i još malo bi / i biseri biseri gusto će kad sijedi suncokreti usne prignu (Žagar 1983: 34) (Apostrofira se Biljana²⁹, junakinja makedonske folklorne pjesme koja je u pjesmi prala rublje na izvoru, a sada joj se sva voda srušila. Riječ je o metaforičkoj hiperboli nestanka entiteta prirodnog jezika.³⁰ Dijelom stiha *još malo bi* aktivira se metaforizirani magijski impuls stvaranja entiteta i time se biblijski kod ucijepljuje u interdiskurzivni čvor. Spominjanjem bisera dovodi se diskurzivni impuls folkloru u čijoj se simbolici biseri pretvaraju u suze koje će gusto biti nanizane kada prođe vrijeme izrečeno hiperboličkom metaforom s personificiranim epitetom *kad sijedi suncokreti usne prignu*. Sintaktički paralelizam stihova doprinosi razradi ove goleme metafore o nemogućnosti prodiranja u nepronične zone prirodnog jezika.)

arabeska / meni se žuri / (...) / ti si sat koji ne kuca / bijelo meso zemlje si / drobna tiha arabeska / srebrnasta ušna školjka (Žagar 1987: 33) (Apostrofira se arabeska, element islamske kulture, vrsta šare na arhitekturi i tekstu. Subjekt se ironijski poigrava s formom arabeske koju ne može opisati, ona je realizirana metafora beskonačne jezične semantike koju subjekt pokušava prisposodobiti, ali mu se žuri (hiperbolička uporaba glagola) i on ostaje u prostoru poetskog imenovanja arabeske efektnim metaforama. U cjelini ove stihove možemo shvatiti kao metaforu nesklada prirodnog jezika i diskurzivnih praksi.)

raduj se, saharo, tamo sam ljubila / knjige su mrtve kuće, dijete lista / zidove (Žagar 1996: 7) (Apostrofira se Sahara kao metonimija ispunjene praznine prirodnog jezika, a knjige kao odrazi diskurzivne simulacije istog bivaju ispražnjene briljantnom metaforom izrečenom poetskom definicijom kao jednom od svojih uobičajenih oblika.)

2.6. Disocijacijske apostrofe³¹

Ovaj je tip apostrofa karakterističan za zbirku *Stvarnice, nemirna površina*. Njima se naglašava raspad cjelovitih entiteta zbog iznevjerenja prijašnjih poetičkih postupaka i realija koje okružuju subjekt i dio su njegove izvanjezične i izvanknjiževne zbilje. Nagli

²⁸ Taj je ambis najčešće realizacija spomenute ideje o nemogućnosti prodiranja u prirodni jezik.

²⁹ Riječ je o pjesmi *Biljana platno beleše*.

³⁰ Ovdje je dohvaćanje entiteta prirodnog jezika ostvareno inverznim putem pomoću polidiskurzivne interferencije.

³¹ Kako se radi o posljednjoj zbirci, ove apostrofe reflektiraju ostale forme pojavljivanja razvijane u ranijim zbirkama. Budući da su one specifičnost jedne zbirke, nećemo ih izdvajati u skupinu hibridnih, već sagledati odvojeno.

pritisak stvarnosti, stvarnosne poetike i svekolikog sklada referencijalne i poetičke funkcije urodio je subverzijom koja disocira entitete i time ih ponovno vraća u okrilje prirodnog jezika. Time se postavlja i pitanje o jeziku kao ontološkom temelju, što je nemoguće izbjeći. Sagledat ćemo i elaborirati neke primjere.

zvijezdo / i ti si dopustila / da ti umre sjaj / i ti si / mater svoju / materiju / uživo / (...) / zvijezdo moja jedina / ne odlaziš / samo te nema / (...) / doviđenja, zvijezdo, hvala lijepa / zvijezdo, o dobar dan, zvijezdo / ti, najsebesvjetlija, zvijezdo / ti, obična, ljubavna, prašino (Žagar 2008: 27) (Apostrofira se zvijezda koja je izgubila sjaj personificiran i metaforiziran materijom, njezin se rasap također reflektira ironijom tvorenom na glagolskoj aspektalnoj relaciji *odlaziti – ne biti*, infantilizacijskom uporabom automatiziranih govornih fraza i ironijskom metaforizacijom prašine baštinjenom iz diskurzivnog polja ljubavne lirike.)

dilite se, dileri / ne mogu da prestane (Žagar 2008: 47) (Subjekt hiperbolički apostrofira dilere koje dekontekstualizacijom možemo shvatiti kao prenosiocne značenja prirodnog jezika u diskurz, suprotstavlja mu se infantilnim neologističkim glagolom, čime pojačava hiperbolu raspadanja. Drugim se stihom hiperbola širi.)³²

mašite sada prazni rukavi mašte (Žagar 2008: 49) (Apostrofiranje metaforizirane mašte koja se raspada.)

sad trči kišo trči / dok ti se ne / smrači život (Žagar 2008: 69) (Apostrofira se kiša kao raspadajući entitet efektnom hiperbolom.)

audi audi / pomakni se, adio o audi (Žagar 2008: 71) (Apostrofira se raspad entiteta *audi* pomicanjem u mreži diskurza.)

2.7. Hibridne apostrofe

Hibridne su apostrofe prisutne u najvećem broju. Nastale su miješanjem svih navedenih tipova. Navest ćemo sve tipove hibridizacije, iznijeti primjere i elaborirati ih.

2.7.1. Meta poetskičko-metaforičke apostrofe

ti beznožni / ukleti sjever, ti sjever gdje pamet raste / padni da ne padneš na glavu / ili u ruke ću briznuti / stoga bez zarez / pa da na otvoreno pišem (Žagar 1983: 13) (Apostrofira se sjever koji je pridjevima *beznožni* i *ukleti* i stihom *padni da ne padneš na glavu* personificiran, a dubinski je on metafora stvaralačke krize, tj. nemogućnosti dohvaćanja čina pisanja.)³³

³² Sagledavanjem cjeline ove pjesme reflektira se ideja o disocijaciji i restrukturaciji.

³³ Moglo bi se spekulirati da stihovi reflektiraju realiziranu ironijsku metaforu tvorenu ironijskim paradoksom *padni da ne padneš na glavu* i hiperboličkim stihovima *ili u ruke ću briznuti / stoga bez zarez / pa da na otvoreno pišem* kojima se otvara mogućnost sagledavanja čina pisanja kao diskurzivizacije entiteta

nešto bi tako snijeg pao / bi li me čekao / iglice šetaju po obrazu sata / stijeno, sruši se / na njega / ne sruši se / i usta mu zaškripala / kao vrata koja otvaraju / jednom u proljeće / zeleno bi tamno kad ostari (Žagar 1984: nepaginirano) (Subjekt govori o nemogućnosti dohvaćanja snijega³⁴ i čekanja koje je metaforizirano poetskom rečenicom *iglice šetaju po obrazu sata*. U kasnijim se stihovima apostrofira stijena u hiperboličkoj potenciji i govori se o mogućnosti zaustavljanja snijega kao tematiziranog entiteta. Mogućnost nezaustavljanja oprimjerena je hiperbolom škripanja i realiziranom metaforom nemogućnosti ostvaraja književnog čina, kao i prijenosa entiteta iz prirodnog u diskurzivno polje.)

lane, suzo od krhkosti, šum / od šume težak, janje moje / sneveselo, turobno muško / pazi da ti od knjige vrata / kojima su se inkvizitori sladili / pazi kad snijeg rasprostre / misno runo (Žagar 1990: nepaginirano) (Apostrofira se lane nizom efektnih metaforičkih sintagmi i govori se kako ono kao entitet prirodnog jezika čuva od tematizacije subjekta koje je izraženo hiperbolom *kojima su se inkvizitori sladili*.)

pahuljo – tijelo živo odijelo / pahuljo – otežavaš mi / pahuljo – kritiko čiste radosti / nesvjestice / (...) / mala punino / pahuljo unatrag / od srca činiš strašilo (Žagar 2008: 19) (Apostrofirana je pahulja i poetski imenovana nizom metaforičkih sintagmi i izrečeno je njezino nedohvaćanje prilikom književnog čina.)

2.7.2. *Metapoetičko-strukturacijske apostrofe*

ti ružna tužna vrbo, moraš pasti / u vodu, dok mi prsti / do nokta dogore / daj padni u / vodu, nitko te neće gledati / ja sam cijeli dan gledala / i ništa nisam vidjela (Žagar 1987: 19) (Apostrofira se vrba koja u kolokvijalnom jeziku dobiva dva navedena epiteta, naglašava se mogućnost njezine strukturalne hiperboličkim padom u vodu kao prostor subjektive težnje prilikom književnog stvaranja jer se ona gledajući ne vidi.)³⁵

i točka / ti ništa / ne učiniš / da prestane (Žagar 1990: nepaginirano) (Apostrofira se točka kojoj se subjekt ironijski obraća da ona ništa ne učini, da prestane, metaforički koristeći njezinu definiciju u konvencionalnom jeziku, a tematizirajući time i sebe u prostoru pisanja, dok je istovremeno je pokušava vratiti u prostor njezine prirode kao centra i žarišta.)

---

prirodnog jezika kojima se otvara subjektiva mogućnost otvorenog stvaranja (ironijsko preslikavanje prirodnog jezika bez značenjskog viška) bez zareza kao metaforičko-ironijskih nametnutih prometnika smisla pretvorbe prirodnog jezika u diskurzivne prakse.

³⁴ Jedan od arhetipova poezije razvijen u kasnijim zbirka, jedna od glavnih metonimija bijelog.

³⁵ U ovom se slučaju može spekulirati o strukturacijskom ironijskom obratu jer subjekt svojim sredstvima ne dostiže prirodni entitet i postavlja mogućnost dohvaćanja istog u diskurzu kroz diskurz.

nestvarnosti / hoću da nas sunce / bar malo vidi zajedno / kako smo još / bezazleno nesretni (Žagar 2000: nepaginirano) (Subjekt ironijski apostrofira nestvarnost kako bi naglasio svoju nemogućnost njezine strukturalne i nemogućnost književnog čina.)

2.7.3. *Metapoetičko-demijurške apostrofe*

Glavna je karakteristika ovih apostrofa povezivanje čina stvaranja književnog teksta i propitivanje demijurga o tom činu i svijest o tome kako samo on to dohvaća. S obzirom na njihovu jasnoću, isključivo navodimo neke primjere.

bože, u jesen neka mi kao / lišće, neka se čuje u ovoj pjesmi (Žagar 1983: nepaginirano)

bože, samo da ne prestane se, prizemlji / ne izleti sav let iz sebe ne / da ga čuva / za moju najdivniju rečenicu / u zraku, lastavicu (Žagar 1996: 43)

ali bojim te se bože jer me voliš / jer ti pomognem nositi križ kad / stignem pa znam jedinicu hoda / maratonac si spor na srdžbu i / vrlo dobrostiv (Žagar 1987: 50)

2.7.4. *Metaforičko-strukturacijske apostrofe*

ti ispod nježne obrve, čašo, daj se / prelij se, previše je u tebi tvojinje / previše te je, okopni se osmijeh, daj / se, ispadni iz ruku, ne ispuni se / ne daj se hraniti / životinjo (Žagar 1990: nepaginirano) (Subjekt apostrofira entitete koji su metaforizirani obračujući im se da ostanu u ozračju svoje prirodnosti.)

cvjetaj ciklamo cvjetaj / ta neću valjda ja / olujno lijepa magarice mala / u tvoje korizmene uši / buknula sam tajnu (Žagar 1996: 32) (Apostrofira se ciklama koja se metaforizira (zoomorfizira) efektinom sintagmom i hiperbolički se naglašava njezina strukturalna.)

2.7.5. *Infantilizacijsko-metapoetičke apostrofe*

igraj se sa mnom, lišće / ne možeš tu. tu idu auti (Žagar 2000: nepaginirano) (Subjekt apostrofira lišće u litotičkom ozračju uporabom glagola *igrati se* i pokušava ga ucijepiti u prostor pjesme infantilno hiperbolizirajući prostor u koji ne može ulaziti korištenjem frazeologizirane sintagme.)

dobar dan, usne mramorove / dobar vam dan da je hladno / vam je / i hvala vašoj ljubaznosti / što niste tu (Žagar 1996: 51) (Apostrofiraju se personificirane usne mramorove korištenjem automatizirane govorne fraze kao elementa infantilizma, koriste se frazeologizirani govorni iskazi da bi se naglasila njihova nepoželjnost (zbog sema klišeizirana značenja) u diskurzu, tj. metadiskurzivnoj operaciji.)

3. Zaključak

Ovaj je rad prijedlog tipologije apostrofa u pjesničkom diskurzu Anke Žagar utemeljen na semantičkim kriterijima. Ta se analiza pokazala prikladnijom jer je ukazala na poetičke silnice tog diskurza. Prva je metapoezija koja ga najviše obilježava, strukturacija entiteta dio je opće težnje za ostajanjem u domeni prirodnog jezika koje najčešće rezultira neuspješnošću performativa, infantilizacija pokazuje težnju prijateljavanja s entitetima i pokušaj dočaravanja njihove humaniziranosti prilikom dohvaćanja, a metaforizirani ostatak apostrofa sudjeluje u tvorbi stilografije teksta. Specifičnost disocijacijskih apostrofa objašnjena je realijama, kao i strukturacijskih apostrofa u navedenim zbirkama. Sva navedena semantička polja objedinjuje metafora kao glavni diskurzivni mehanizam podržavanja, tvorbe i širenja apostrofa i njihova značenja te bi se tim zaključkom mogla nadopuniti tvrdnja o apostrofi kao glavnoj figuri Žagaričina pjesništva (Bagić 2009: 7). Razvijene apostrofe pokazuju i različita zanimljiva stilistička rješenja koja smo pokušali elaborirati. Sagledavanjem cjeline značenja apostrofe u ovoj poeziji dolazimo do zaključka da subjekt ne uspijeva dohvatiti tematizirano područje prirodnog jezika ostajući u sferi kulture i diskurza. Svaki entitet bježi u poli-semantičnost kao svoje glavno značenjsko polje, što i opravdava slikovit naslov rada. Nazovemo li bilo koga ili što u pjesmin diskurz da nam pomogne u opisu, razlamanju monologičnosti ili da bude samo u sferi retoričkog ukrasa, neće se javiti, a naša će prisilna tematizacija rezultirati semantičkom osvetom entiteta. A i sama je tematizacija, zaključuje Shoshana Felman, moguća objava istine koja nužno završava neuspjehom performativa ili skandalom tijela u govoru (Felman 1993: 145).

Izvori

- Žagar, Anka, *Išla i. sve zaboravila*, Goranovo proljeće, Zagreb, 1983.
- Žagar, Anka, *Onaon* (s grafikama Dalibora Jelavića), Zbirka Biškupić, Zagreb, 1984.
- Žagar, Anka, *Zemunice u snu*, Mladost, Zagreb, 1987.
- Žagar, Anka, *Bešumno bijelo* (s grafikama Ljubomira Strahova), Zbirka Biškupić, Zagreb, 1990.
- Žagar, Anka, *Nebnice*, Mladost, Zagreb, 1990.
- Žagar, Anka, *Guar, rosna životinja*, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb, 1992.
- Žagar, Anka, *Stišavanje izvora*, Meandar, Zagreb, 1996.
- Žagar, Anka, *Male proze kojima se kiša uspinje natrag u nebo* (s grafikama Nevenke Arbanas), Zbirka Biškupić, Zagreb, 2000.
- Žagar, Anka, *Stvarnice, nemirna površina*, Meandar, Zagreb, 2008.

Literatura

- Bagić, Krešimir, "Sugovornici svuda oko nas", *Vijenac*, br. 400, 2. srpnja 2009.
- Bañcerowski, Janusz, "Prirodni jezik kao predmet lingvistike", *Fluminensia*, sv. 18, br. 1, Rijeka, 2006., str. 25–37.
- Benčić, Živa, "Infantilizam" u: *Pojmovnik ruske avangarde* (ur. Aleksandar Flaker i Dubravka Ugrešić) br. 3, 1985., str. 29–47.
- Brajdić, Katarina, "Dvapat u isti tekst zagaziti ne možeš (strategije stilskog i tematskog presvlačenja pjesničkog rukopisa Anke Žagar)", *Fluminensia*, sv. 21, br. 2, Rijeka, 2009., str. 115–139.
- Culler, Johnatan, *The Pursuit of Signs*, Routledge, London, 1981.
- Culler, Johnatan, "Changes in the study of the lyric" u: *Lyric poetry – beyond new criticism* (ur. Chaviva Hošek i Patricia Parker), Cornell University Press, London, 1985.
- De Man, Paul, "Lyrical voice in contemporary theory" u: *Lyric poetry – beyond new criticism* (ur. Chaviva Hošek i Patricia Parker), Cornell University Press, London, 1985.
- Felman, Shoshana, *Skandal tijela u govoru*, Naklada MD, Zagreb, 1993.
- Giro, Jean, "Infantilizam", u: *Pojmovnik ruske avangarde* (ur. Aleksandar Flaker i Dubravka Ugrešić) br. 9, 1990., str. 111–124.
- Katušić, Bernarda, *Slast kratkih spojeva (hrvatsko pjesništvo na razmeđu modernizma i postmodernizma)*, Meandar, Zagreb, 2000.
- Lemac, Tin, "Kiša snijeg i ništa – učila govoriti (šivanje teksta metaforom u poeziji Anke Žagar)", *Fluminensia*, sv. 20, br. 1, Rijeka, 2009., str. 121–142.
- Moranjak-Bamburać, Nirman, *Metatekstovi i metatekstualnost – neki problemi estetske funkcije i tipologije umjetničkih tekstova sa metakomunikacijskog aspekta* (doktorska disertacija u rukopisu), Zagreb, 1990.
- Šklovski, Viktor, *Uskrsnuće riječi*, Stvarnost, Zagreb, 1969.

SUMMARY

Tin Lemac

YOU DIALLED THE NONEXISTING NUMBER (THE PROPOSE OF
TYPOLOGY OF APOSTROPHES IN POETIC LANGUAGE OF ANKA
ŽAGAR)

This paper proposes the typology of apostrophes of the poetic language of Anka Žagar. It is concluded that the field of apostrophe is very indented and important for analysing of semantics and poetics of her poetry. The semantic analysis of apostrophes brought some conclusions about the poetics of this poetry and it is represented by creating many types of it like metapoetic, structurational, metaphorical, infantilistic, disociational, demiurgical and hybrid types. The principle of generating of every type is searched and every type has its own examples and elaboration of its own limits and signification for this poetry.

Key words: *apostrophe; metaphore; natural language; discourse; metatextuality; infantilization*